

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Dalibora Šellenga
Trestní příkaz

I.

Téma rigorózní práce je aktuální. Práce je zasvěcenou studií pojednávající o institutu, který je považován za jednu z forem zvláštního, nestandardního způsobu vyřízení věci v českém trestním řízení a který podle mínění zákonodárce má sloužit ke zjednodušení a urychlení trestního řízení, zejména ve věcech skutkově jednoduchých a právně nikoliv složitých.

Vydání trestního příkazu záleží na úvaze samosoudce, který je k jeho vydání oprávněn, že právě toto rozhodnutí v konkrétním případě je schopno zajistit splnění účelu trestního řízení jako celku. Trestní příkaz je fakultativním vyřízením věci v trestním řízení, na které obviněný nemá právní nárok. Představuje jednu z možností ukončení trestního stíhání, pokud obviněný tuto formu rozhodnutí akceptuje.

Zvláštností trestního příkazu je v daném případě okolnost, že soud nerozhoduje trestním příkazem na základě důkazů před ním provedených v hlavním líčení, ale že rozhoduje bez projednání věci v hlavním líčení pouze na základě důkazů a informací opatřených v předsoudním stadiu trestního řízení, resp. v řízení před soudem a nacházejících se ve spise, ovšem bez veřejného projednání věci v hlavním líčení.

Aktuálnost zvoleného tématu rigorózní práce zvyšuje zejména okolnost, že více jak polovina trestních kauz v řízení před okresními soudy je vyřizována ve zjednodušeném řízení před soudem a za použití trestního příkazu, což souvisí mimo jiné s širokými možnostmi použití tohoto institutu. Znamená to, že tento původně zvláštní, nestandardní způsob vyřízení věci se stal v českém trestním řízení převažujícím způsobem rozhodování okresních soudů v trestním řízení, což podle mého názoru není žádoucí již proto, že důkazy nebyly provedeny za přítomnosti a kontroly veřejnosti v řízení před soudem, že je při rozhodování věci trestním příkazem oslabeno právo obviněného na obhajobu a není dostatečně dbáno zájmů poškozeného.

Druhou okolností, která zvyšuje aktuálnost problematiky zpracovávané v rigorózní práci, je plánovaná rekodifikace trestního práva procesního, jejímž výrazem má být nový trestní řád, ve kterém se nepochybně zákonodárce nebude chtít zbavit tohoto procesního institutu.

Autor vychází z logické osnovy. Práci si rozdělil do čtyř kapitol, dále strukturovaných a závěru práce. Postupně pojednává o obecných otázkách trestního příkazu, o historickém

vývoji, platné právní úpravě a komparaci s právní úpravou v Německu. Svoji studii uzavírá stručným závěrem s návrhy de lege ferenda. Osnova práce je logická, jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují.

Práce je vypracována na podkladě širokého okruhu odborných literárních pramenů, mezi kterými nechybí snad žádný titul z české, resp. československé odborné literatury, který by se vztahoval k rozebíranému tématu. Práci zhodnocuje, že rigorozant čerpal z cizojazyčné literatury. Autor správně a v dostatečné míře využívá také podnětů obecných soudů a konfrontuje českou právní úpravu s mezinárodními standarty. Práce prošla pečlivou technickou redakcí a je napsána živým, čtivým stylem.

O důkladnosti zpracování svědčí i rozsáhlé statistické údaje dokumentující ukládání trestního příkazu v aplikační praxi, které uvádí jako přílohu práce.

II.

Těžiště rigorózní práce je v popisu platné právní úpravy trestního příkazu. Autor svědomitě a do potřebné hloubky rozebírá platnou právní úpravu institutu trestního příkazu.

Na str. 28 a násl. zaujme autorovo pojednání o vztahu trestního příkazu k základním zásadám trestního řízení. Poukazuje mimo jiné na okolnost, že trestní příkaz je často nadměrně aplikován ve snaze, aby trestní věci byly projednány „co nejrychleji“, k čemuž zavazuje zásada rychlosti řízení uvedená v ustanovení § 2 odst. 4 tr. řádu.

Ve spojitosti s rozбором vztahu trestního příkazu a zásady presumpce nevinny autor uvádí zajímavý postřeh. Podle rigorozanta zásada presumpce nevinny se zřetelem na pravidlo zacházení s obviněným není zcela dodržena ani v případech, kdy soud zamýšlí trestním příkazem uložit trest domácího vězení nebo obecně prospěšných prací. Za této situace je třeba si vyžádat předchozí zprávu Probační a mediační služby, která zjišťuje možnosti výkonu těchto trestů v době, kdy ještě není soudem vyslovena vina, ovšem je nasnadě, že soud má vinu v daném okamžiku již za prokázanou. Jedná se sice o odůvodněnou a logickou odchylku od této zásady, nemění to ovšem nic na tom, že se dle mého názoru stále o odchylku jedná, přestože Probační a mediační služba není orgánem činným v trestním řízení.

Pokud jde o některými autory problematizovaný vztah trestního příkazu a zásady materiální pravdy, autor správně zastává názor, že k žádné kolizi zde docházet nemá. Pokud ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu hovoří o zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, je v dané procesní situaci tímto rozhodnutím právě trestní příkaz. Rozsah je přitom kvalitativně určen tím, že skutkový stav musí být opatřenými důkazy spolehlivě prokázán ve smyslu § 314e odst. 1 tr. řádu. Jedná se tak o konkretizaci zásady materiální pravdy ve vztahu k vydání trestního příkazu. Nelze tedy *a priori*

řict, že by trestní příkaz jakožto institut měl být v rozporu či v kolizi se zásadou materiální pravdy. Její naplnění je předpokladem jeho vydání, ovšem problematickým se jeví, že s ohledem na chybějící odůvodnění trestního příkazu nelze prověřit, že byl tento předpoklad respektován (str. 38).

Zvláštní pozornost věnuje rigorozant také problematice poškozeného a rozhodování o náhradě škody trestním příkazem. Poukazuje přitom nejen na již notoricky známý nedostatek právní úpravy, která neumožňuje poškozenému podat odpor proti trestnímu příkazu, i když bylo trestním příkazem rozhodováno o náhradě škody, ale také na jiné nedostatky. Poškozený může uplatnit svoji přihlášku škody až do krajní časové hranice, kterou je zahájení dokazování v trestním řízení. Rozhodne-li se však samosoudce vydat trestní příkaz, je tento okamžik určen fakticky vyhotovením trestního příkazu, ačkoliv se to poškozený ani nedozví a v případě, že škodu neuplatnil již v přípravném řízení, není mu trestní příkaz ani doručen.

Z důkladného rozboru platné právní úpravy a námětů k rekodifikaci trestního práva hmotného pak autor formuluje náměty ke zdokonalení právní úpravy. Je škoda, že je uvádí v textu práce a nesumarizuje je v koncentrované podobě v závěru práce, což je jediný nedostatek předkládané práce, který nesnižuje jinak vysokou odbornou i literární úroveň předloženého textu.

Autor při závěrečném hodnocení platné právní úpravy nešetří silnými slovy, právní úpravu trestního příkazu označuje za „paskvil“ (a jak by potom hodnotil třeba právní úpravu dohody o vině a trestu nebo spolupracujícího obviněného či dlouhé řady jiných procesních institutů ?), ale přes toto expresivní vyjádření dochází k naději, že rekodifikace trestního řádu jeho námitky proti právní úpravě odstraní.

III.

Rigorózní práce je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Mgr. Dalibor Šelleng prokázal schopnost vytvořit odborný text na dané téma na velmi pěkné úrovni odborné i literární. Z obsahu práce vyplývá, že kandidát má hlubší teoretické znalosti z daného oboru i důvěrnou znalost aplikační praxe. Při ústní obhajobě doporučuji odpovědět na otázky:

1. Lze trestní příkaz považovat za formu odklonu?
2. Jaké jsou zvláštnosti v postavení poškozeného v kauzách vyřizovaných trestním příkazem ?